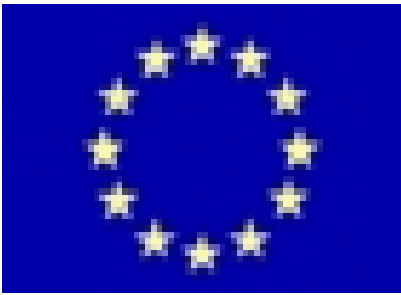

Šialená Svetománia

E • U • R • Ó • P • A

v škole

Slováci sa v Európe nestratia

alebo na koho sme pyšní v našom hlavnom meste...

Šialená Svetománia

Číslo 12,
Február 2004

MIMORIADNE VYDANIE

VYDAVATEĽ:
RNA

ŠÉFREDAKTOR:
Richard Tekel'

REDAKTORI:
Andrea Bučková
Júlia TörÖková
Martina Ružičková
Nandy Šarkózi
Adam Sarvaš
Richard Tekel'

GRAFICKÁ ÚPRAVA:
Richard Tekel'

FOTOGRAFI:
Adam Sarvaš
Richard Tekel'
Nandy Šarkózi

KOREKTORI:
Mgr. Etela Hessová
Mgr. Alica Šimková
Mgr. Peter Harum

ON-LINE:
<http://www.svetomania.szm.sk/>,
svetomania@zoznam.sk

WEBMASTER:
Rišo

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu čitateľských príspevkov a poskytnutí rozhovoru. Vaše listy a poskytovanie rozhovoru obsahujúce hrubé nadávky, urážky a napádanie našej konkurencie neuverejňujeme.

©RNA a.s.

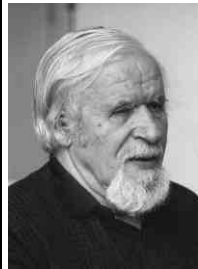
**Uzávierka dňa: 20. 4. 2005
00:26**

Slovensko nikdy nebolo dostatočne veľké ani vyspelé na to, aby mohlo dať vysoké vzdelanie širokému okruhu ľudí. Aj dnes ešte závisíme od vynálezov iných krajín, no napriek tomu sa aj u nás dokázalo presadiť veľké množstvo šikovných ľudí, ktorí si naozaj zaslúžia úctu. Boli to vedci, básnici, maliari, športovci i speváci. Najťažšie na tejto práci bol výber osobnosti, ktorú si vážim najviac a chcem o nej písať. A veru, nerozhodla som sa. Premýšľala som naozaj dlho, ale zistila som, že si vážim všetkých rovnako a nie je ich málo.

Tak napríklad vynálezca Štefan Banič. Dočítala som sa, že pochádzal z roľníckej rodiny a od malička sa zaujímal o techniku. Úspechy dosiahol v USA, kde si nechal patentovať svoj padák. Začali ho využívať v letectve. Musíte uznať, že tento človek bol naozaj šikovný.

Ale prejdem radšej k téme, ktorej viac rozumiem. Naš operný spevák Peter Dvorský dosiahol vo svojej kariére svetové uznanie a vyrovnal sa vtedajšej opernej špičke. A navyše jeho zvláštna farba hlasu mu dávala istú neopakovateľnosť. Myslím si, že môžeme byť naňho hrdí.

A keď už sme pri tej hrdosti, vlni sme veľmi šťastne oslavovali ďalšiu medailu v ľadovom hokeji. No o hokejistoch viete iste dosť, a tak by som vám mala pripomenúť, že máme aj iné športové jednotky. V minulosti to bol nezabudnuteľný krasokorčuliar Ondrej Nepela či cyklista Anton Tkáč. Dnes sú to i Martina Moravcová alebo kanoista Michal Martikán. A mohla by som ešte dlho menovať.

Je tu ale jeden človek, ktorého si vážim za jeho celoživotné dielo – pán Milan Rúfus. Napísal veľmi veľa zbierok. V našej knižnici by ste z nich našli väčšinu. Počnúc nádhernou poéziou s úžasnými myšlienkami, končiac rozprávočkami pre deti. Aj keď som zatiaľ čítala iba Modlitbičky a Milan Rúfus pre deti, tento sloh ma prinútil zájsť aj ďalej. Nie všetkému som rozumela, ale cítila som, že jeho dielo je niečo viac, než len rýmy.

O niekoľkých z týchto osobností sme pripravili state do špeciálneho vydania nášho časopisu Šialenej Svetománie pod názvom Naša Bratislava. Moji spolužiaci Nandy, Adam a Rišo, redaktori tohto časopisu, povzbudení úspechom v Detskom čine roka 2003, vyhládali niekoľko osobností, ktorých život sa viaže na naše hlavné mesto a vyšperkovať sa toto číslo časopisu snažili vlastnými fotografiami, ktoré zachytili svojimi novými fotoaparátmi, cenami zo spomínanej súťaže.

Začítajte sa, prosím, a verím, že Vás náš výber osloví.

Verím, že v Európe sa Slováci nestratia, ale budú čoraz úspešnejší. Ktovie? Možno k tomu prispejeme aj my.

Autorka: Andrea Bučková

Múdre hlavy Bratislavy

Ján Andrej Segner

Narodil sa 10.10.1704 v Bratislave a zomrel 5.10.1777 v Halle.

Ján Segner sa narodil v Bratislave, v dome na Michalskej ulici. Základné a stredoškolské vzdelanie získal na bratislavskom lýceu. Počas svojho stredoškolského štúdia prejavoval živý záujem o medicínu, matematiku a fyziku. Po jeho ukončení študoval na univerzitách v Gyori a v Debrecíne. V roku 1730 ho promovali v Jene za doktora medicíny. Rok pôsobil ako lekár v Bratislave a v Debrecíne. Stále viac sa však zaujímal o fyziku, a tak sa v roku 1732 vrátil na univerzitu v Jene a stal sa tam napokon profesorom matematiky a fyziky. Od roku 1735 pôsobil na univerzite v Gottingene a v tomto roku tiež vydal svoje učebnice

aritmetiky, geometrie a fyziky. Po roku 1739 bol postupne vymenovaný za člena Londýnskej, Petrohradskej a Berlínskej akadémie. Až do svojej smrti v roku 1755 pôsobil na univerzite v Halle, kde napokon v roku 1777 zomrel ako jeden z najznámejších fyzikov Európy.

Segnerov najvýznamnejší objav bolo známe Segnerov koleso, opísané v jeho práci z roku 1739 *Specimen theoriae turbinum*. Ján Segner bol autorom 80 vedeckých prác. Najznámejší je však ako otec vodnej turbíny, v ktorej sa využíva účinok reakcie prúdu vody vytekajúcej z valcovej nádoby cez niekoľko ramien, čo sa premieňa do krúživého pohybu.

Išlo o geniálny objav, ktorý sa neskôr stal základom funkcie reaktívnych rakiet a turbín.

Wolfgang Kempelen

Narodil sa 23.1.1734 v Bratislave a zomrel 26.3.1804 vo Viedni.

Wolfgang Kempelen bol vo svojej dobe slávny vynálezca, konštruktér, architekt, dramatik, výtvarník dokonca i radca Viedenského cisárskeho dvora.

Narodil sa v Bratislave na Ventúrskej ulici č.11 v dome, ktorý stál na mieste dnešného paláca Leopolda de Pauli. V Bratislave prežil takmer celý svoj život. So svojou rodinou býval na rohu Dunajskej a Klemensovej ulice v tzv. Spindlerovom dome, ktorý patril jeho svokrovi.

Svoje vzdelanie získal na právnickej a teologickej fakulte vo Viedni a v Gyori.

Jeho všeobecné nadanie a ovládanie ôsmich jazykov ho hneď po ukončení štúdia predurčili na významné funkcie na dvore Márie Terézie. Stal sa tajomníkom a radcom

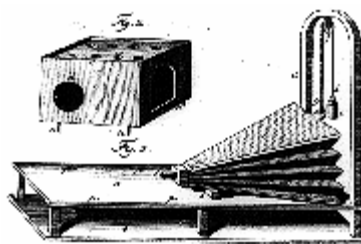
Uhorskej dvorskej kancelárie a ako tridsaťročný riaditeľom solných baní v celom Uhorsku. V tejto svojej funkcii sa snažil zmodernizovať ťažobné zariadenia i životné podmienky baníkov. V roku 1777 zabezpečoval sťahovanie univerzity z Trnavy do Budína a v 80. rokoch mal dozor nad rekonštrukciou budínskeho hradu a i nad stavbou mestského divadla.

Kempelen sa preslávil nielen mnohými priekopníckymi technickými myšlienkami, ale aj ich realizáciami: počas pobytu v Banáte zaviedol pestovanie ľanu a postavil súkenku. Pre Bratislavský hrad skonštruoval tlakový vodovod, vo viedenskom Schoenbrunne postavil vodomet, v Bratislave vybudoval v roku 1770 pontónový most a na Žitnom ostrove zavlažovacie zariadenie. Jeho vynálezy - tkáčske stroje, čerpadlá, lis na olej zo slnečnicových semien, vylepšenie pluhov, písacie náčinie pre slepcov – ho preslávili v tom období nielen v Európe, ale i na celom svete.

Kempelen bol však nielen nápaditým konštruktérom, ale i talentovaným dramatikom / napísal melodrámu Perseus a Andromeda, ktorú uviedli v Národnom divadle vo Viedni/ a autorom krajinárskych rytín / stal sa dokonca členom Cisársko-kráľovskej akadémie krásnych umení/.

Osobitnou kapitolou v Kempelenovom živote boli však jeho faustovské návrhy mechanizmov a zariadení, okolo ktorých je ešte dodnes veľa dohadov. Najväčšiu slávu mu asi priniesol šachový automat – Turek, ktorý vyhrával partie s najlepšimi šachistami vtedajšej doby. Zahral si s ním dokonca i Napoleon a cárovná Katarína. Kempelen pred hrou stroj vždy otvoril, aby dokázal protihráčovi, že sú v ňom uvádzajúce do pohybu Turka. Pri hre dokázal chytiť šachovú figúrku a položiť ju na pri ťahu i pokyvoval hlavou. Predpokladá sa, automatu spočívalo v systéme zrkadiel, ktoré skutočného živého šachistu ukrytého vo vnútri . obdivuhodná mechanická hračka pružinový pohon s riadením ukrytého hráča. Jej repliku sme ešte donedávna mohli vidieť v kaviarni Café Roland na Hlavnom námestí.

iba mechanizmy Turek prstami šachovnicu. Turek že tajomstvo ukryvali pohľad na Bola to zrejme kombinujúca

Ďalší jeho automat, hovoriaci stroj, imitoval stavbu hlasových orgánov človeka. Hlasivky imitovala trubica, pľúca zasa mechy či gajdy a stroj mal tiež nosovú trubicu a ústa.

Medzi ďalšie Kempelenove obdivuhodné vynálezy patria i konštrukcie umelých končatín a špeciálny stroj pre slepcov.

Kempelen zhrnul svoje snaženia o nové vynálezy a objavy slovami:

„ Možno sa napokon na konci tohto, na objavy tak bohatého storočia, objaví majstrovská ruka, ktorá taký vynález, ktorý sa doteraz pokladal za nemožný, zakrátko zrealizuje do úplnej dokonalosti. “

Wolfgang Kempelen bol počas svojho pestrého života obklopený slávou a bohatstvom, ale ako je často pravidlom, zomrel opustený

a chudobný vo Viedni, 26.marca 1804. Všetko čo získal vložil do snov, ktoré predbehli svoju dobu, do snov bratislavského Fausta.

Phillip Edward Anton von Lenard

Narodil sa 7.6.1862 v Bratislave a zomrel 20.5.1947 v Heidelbergu.

Philipp Lenard sa narodil v Bratislave . Po ukončení vyššej mestskej reálky študoval na univerzitách vo Viedni, v Budapešti a v Heidelbergu.

V roku 1888 pôsobil ako asistent na univerzite v Heidelbergu a začal robiť vlastné pokusy s katódovým žiarením a stanovil zákonitosti fotoelektrického javu. Výbor pre udeľovanie Nobelovej ceny navrhol fyzikov Lenarda a Rontgena na udelenie historickej prvej Nobelovej ceny za fyziku v roku 1901 . Táto cena bola však napokon udelená len Rontgenovi a Lenard musel čakať na toto najvyššie vedecké ocenenie ešte štyri roky. Až v roku 1905 dostal Lenard Nobelovu cenu za jeho diela o katódových lúčoch.

V roku 1907 sa Lenard usadil v Heidelbergu, kde v roku 1947 i zomrel.

Matej Bel

Narodil sa 24.3.1684 v Očovej a zomrel 25.8.1749 na ceste z Nemecka do Bratislavy

Pokladá sa za jedného z najvzdelanejších vedcov 18.storočia a nazývali ho už za života *Veľká ozdoba Uhorska*.

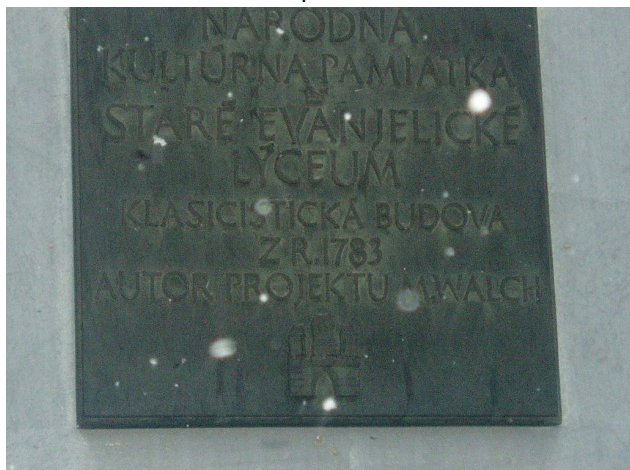
Matej Bel sa narodil v Očovej v rodine mäsiara. Čoskoro osirel, a tak pre neho štúdium nebolo ľahké. Svoje vzdelanie začal získavať v školách v Lučenci, v Kalinove a v Dolnej Strehovej. Navštevoval evanjelické lýceum v Banskej Bystrici a v Bratislave. Svoje vysokoškolské štúdiá zahájil v Halle, kde sa zapísal v roku 1704 na univerzitu. Študoval teológiu a popri nej i cudzie jazyky, prírodné vedy a medicínu. V roku 1708 sa vrátil do Banskej Bystrice a stal sa prorektorom na evanjelickom lýceu a kazateľom evanjelickej cirkvi. V roku 1714 sa presťahoval do Bratislavy, kde pôsobil ako rektor evanjelického lýcea v Bratislave, ktoré sa stalo pod jeho

vedením jednou z najnavštevovanejších škôl v Uhorsku. Zmodernizoval vyučovací proces, zaviedol vyučovanie domáceho jazyka a takzvaných reálnych predmetov napr.zemepis.

V roku 1717 vydal v Lipsku na vlastné náklady učebnicu *Rhetorices veteris et novae praecepta*, v ktorej rozpracoval pravidlá rétoriky pre mládež a pravidlá poetiky pre učiteľov. V tom istom roku vydal učebnicu pre učiteľov *Grammatica Latina jacilitati restituta*. V roku 1717 vydal v Levoči učebnicu nemeckého jazyka. Okrem svojej pedagogickej činnosti pôsobil v rokoch 1719-1749 tiež ako farár nemeckej evanjelickej cirkvi v Bratislave.

Matej Bel bol spätý so životom v Bratislave. V rokoch 1721-1722 sa pokúsil ako prvý o systematické vydávanie Bratislavských novín / *Nova Posoniensa*/ . V rokoch 1735 – 1742 vydal štyri zväzky vlastivedných poznatkov o Uhorsku *Notitia Hungariae novae historico-geographica*

/ Historické a zemepisné vedomosti o súvekom Uhorsku.

Týmto svojím celoživotným dielom sa stal známy po celom Uhorsku. Autor v ňom čitateľovi predkladá zemepisné, národopisné, historické a prírodovedné poznatky z jednotlivých stolíc Uhorska.

O vtedajšej Bratislave tu napísal: „Nášmu mestu matka príroda štedro udelila všetky dary neba i zeme, aké si len možno želať.“

Podkladom na napísanie *Notitii* bolo jeho dielo *Hungaria antique et novae prodromus* /Posol

starého a nového Uhorska/ z roku 1723 a dielo Adparatus ad historiam Hungariae / Príprava k dejinám Uhorska/ z rokov 1735-1736.

Matej Bel napísal okolo 50 diel, článkov a štúdií v latinskom, nemeckom a maďarskom jazyku, v ktorých sa zaoberal históriou, geografiou, národopisom, uhorskou literatúrou, kultúrou, jazykovedou, hospodárstvom a prírodnými vedami. Vo svojich vedeckých dielach uplatňoval nové moderné metódy, princíp kolektívnej práce, metodiky vopred stanoveného exaktného plánu práce a výskumu, prikladal veľký význam štúdiu archívneho materiálu a podnikol i množstvo študijných ciest spolu s kolektívom svojich spolupracovníkov.

Matej Bel patril bezpochyby medzi najvýznamnejšie osobnosti kultúrneho a vedeckého života Uhorska. Bol členom Akadémie londýnskej,

berlínskej, jenskej a olomouckej. Pápež Klement XII. udelil protestantovi Matejovi Belovi zlatú medailu a cisár Karol VI. ho

povýšil do šľachtického stavu. Matej Bel sa však vždy hrdo hlásil k svojmu slovenskému pôvodu, vo svojich dielach vyzdvihoval vlastnosti Slovákov, ich pracovitosť, skromnosť a učenlivosť a obhajoval požiadavky na rovnoprávne postavenie národov v Uhorsku.

Matej Bel zomrel pri svojom návrate z Nemecka do Bratislavy, 25. augusta 1749. Jeho hrob nie je zachovaný, nachádza sa pravdepodobne pod budovami bratislavských ulíc.

Na počesť Mateja Bela, jednej z najvýznamnejších osobností našej kultúry, bola jeho menom pomenovaná ulica v Bratislave, v blízkosti našej školy a tiež Univerzita v Banskej Bystrici.

Zlato v hrdle

Lucia Poppová

Narodila sa 12.3.1939 v Záhorskej Vsi, zomrela 16.11.1993 v Mníchove.

Jedna z najznámejších svetových operných hviezd Lucia Poppová sa narodila v Záhorskej Vsi v roku 1939. Po ukončení stredoškolského štúdia začala študovať medicínu. Po absolvovaní prvých dvoch semestrov sa však rozhodla zmeniť školu a prihlásila sa na VŠMU. Štúdium operného spevu na VŠMU v Bratislave ukončila a jej profesionálnym debutom bola postava Kráľovnej noci v Mozartovej Čarovnej

flaute.

V roku 1963 debutovala vo Viedenskom divadle Theater an der Wien a vo viedenskej štátnej opere, kde bola jej prvou úlohou Barbarina vo Figarovej svadbe. I keď po svojom rozhodnutí ostať natrvalo v zahraničí sa do vtedajšieho Československa nemohla vrátiť, nikdy nezanevrela na svoju vlasť a vždy sa hrdo hlásila k tradíciám slovenského vokálneho umenia.

Bola prvou slovenskou opernou speváčkou, ktorá spievala v milánskej La Scale, londýnskej Covent Garden, v Metropolitnej opere v New Yorku, či na hudobnom festivale v Salzburgu. Jej doménou sa postupne stávali postavy opier W.A.Mozarta – Zerliny v Donovi Giovannim, Palmíny z Čarovnej flauty alebo Constanze v Únose zo Seraillu. Jej zvonivý soprán, bohatá muzikalita vokálneho prejavu a nezvyčajné herecké danosti z nej urobili jednu z najpopulárnejších operných hviezd nemecky hovoriacej oblasti. V Rakúsku získala Lucia Poppová titul Kammersängerin. Jej obdivuhodný talent uchvátil takých veľikánov vážnej hudby akými boli Bernstein, Klemperer, Karajan a Solti.

Hneď po otvorení hraníc, v roku 1989 prišla Lucia Poppová do Bratislavy a v novembri 1990 sa predstavila bratislavskému publiku v Beethovenovej Óde na radosť v novembri 1990. Jej hlas však na tomto koncerte zaznel v Bratislave naposledy. V roku 1993 podľahla zákernej chorobe a vo veku 54 rokov zomrela v Mníchove.

Na počesť našej veľkej opernej umelkyne sa každoročne koná v marci v Bratislave *Hommage a Lucia Popp*, spomienkový koncert venovaný tejto svetoznámej slovenskej opernej dive.

Peter Dvorský

Narodil sa 25.9.1951, narodil sa v Partizánskom

Peter Dvorský študoval operný spev na VŠMU v Bratislave. Po prvých úspechoch na scéne SND sa čoskoro predstavil i viedenskému publiku a to v exponovanej postave talianskeho speváka zo Straussovej opery *Gavaliere s ružou*. Doma i za hranicami ho však preslávila Gounodov *Faust* a Massenetov *Rytier des Grieux*. Hlas Petra Dvorského znel čoraz častejšie po celej Európe, v Japonsku aj v Amerike. Prisvojovala si ho Praha, Viedeň ho zaradila do zoznamu najžiadanejších členov Štátnej opery. Tak ako Lucia Popp i Peter Dvorský dostal v Rakúsku titul Kammersänger. Dvorského hlas sa postupom času rozliehal zo všetkých významných operných scén. Presadil sa predovšetkým ako interpret Pucciniho. V La Scale zaskočil ako Rudolf v *Bohème* za chorého Josého

Carrerasa a to bol prelom v jeho speváckej kariére. Dostal možnosť spievať Cavaradossiho, Pinkertona, rytiera des Grieux z *Manon Lescaut*. Z verdiovského repertoáru sa nezmazateľne zapísal do pamäti milovníkov opery v lyrickej postave Alfréda z *La Traviaty*, vojvodu z *Rigoletta*, Riccarda z *Maškarného bálu*, Alvara zo *Sily osudu*. Z odkazu Donizettiho si prisvojil naivného Nemorina z *Nápoja lásky* i žiarlivého Edgarda z *Lucie di Lammermoor*.

Na Slovensku však spieval Peter Dvorský i v postavách slovenských operných autorov. Zaskvel sa v postave Ondreja v Suchoňovej Krútnave i ako Ingrid Záboj v Suchoňovej hudobnej dráme Svätopluk. V podaní Petra Dvorského sa na koncertných pódiumoch i na námestiach úchvatne rozlieha melódia Dusíkovej piesne Najkrajší kút v širom svete.

Plagát s hlavičkou najznámejšej európskej opernej scény Teatra alla Scala ohlasoval Dvorského meno veľmi často, a to vždy v dielach talianskych hudobných skladateľov. Ale udiala sa i jedna ojedinelá výnimka – v roku 1984 zaradil Peter Dvorský do piesňového recitálu z diel Koželuha, Smetanu, Dvořáka a Čajkovského i štyri piesne Mikuláša Schneidera – Trnavského zo zbierky Slzy a úsmevy. A tak zazneli na pôde svetovej opernej Mekky po prvý raz tóny z diela slovenského skladateľa.

Zásluhou Petra Dvorského sa na tomto opernom pódiume ozývalo jedným koncerte talianske bel canto i krásny slovenský spev.

Edita Grúberová

Spev bol od nepamäti nerozlučným spoločníkom človeka v dobrom aj v zlom. Ľudia chceli spevom vyjadrovať svoje momentálne pocity. Keď boli šťastní spievali veselé piesne, keď boli smutní, tak si spievali smutne. A preto som si pre svoj sloh vybrala práve svetoznámu opernú speváčku Editu Grúberovú.

Spievať začala už ako malé dieťa v kostole v rodnej Rači. Neskôr začala študovať spev na bratislavskom konzervatóriu. Po šiestich rokoch štúdia sa jej prvým angažmán stala Štátna opera v Banskej Bystrici. Netrvalo dlho a stala sa sólistkou opery Slovenského národného divadla.

O krátky čas však jej ambície prerástli aj túto scénu a vybrala si neľahkú cestu zrieť sa svojej rodnej krajiny. Emigrovala do Viedne.

Začiatky v cudzom prostredí neboli vôbec ľahké, práve naopak. Bez stáleho príjmu si platila súkromné

hodiny spevu. Ale malo to svoj význam, pretože sa sama dokázala predierať cudzím svetom s jediným majetkom – vlastným hlasom. Viedeň si ju všimla a ona dostala možnosť pracovať vo Viedenskej štátnej opere. A tu niekde sa začína jej svetoznáma spevácka kariéra. Jej jasný a trblietavý koloratúrny soprán sa niesol všetkými významnými opernými metropolami sveta.

Ja osobne si myslím, že takýto talent sa nezrodí všade. Zrodí sa iba raz za čas. Môžeme byť polichotení, že sa tak hrdo hlási k svojim slovenským koreňom. Aj keď už za svoj pomerne dlhý život, ktorý by sa dal rozdeliť na mnoho životov, odvieďa kus tvrdej práce, ostáva nám len dúfať, že jej umenie budeme môcť ešte dlho obdivovať, dnes už i na našich pódiumoch!

Šport, moja láska

Martina Moravcová

Môj obľúbený šport je plávanie, a tak si myslím, že je pochopiteľné, že budem písať o človeku, ktorý Slovensko preslávil plávaním.

Je to žena, ktorú obdivujem v mnohých aspektoch života. Je to plavkyňa na svetovej

Autorka: Júlia Toroková, 9.B

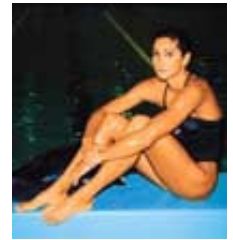

špičke. Medailí má snáď toľko, že by nimi zapratala polovicu mojej izby, ak nie celú. Jej meno pozná asi každý, dokonca aj ten, kto sa plávaniu nevenuje a ani ho plávanie neoslovilo. Je to Martina Moravcová.

Pochádza z Piešťan a napriek tomu, že teraz ju pozná takmer každý, stále pôsobí skromným dojmom. Podľa jej slov a aj slov jej rodiny a blízkych sa naučila plávať na kúpalisku Eva v Piešťanoch. Je húževnatá a cieľavedomá, čo na nej obdivujem. Keď mala devätnásť rokov, odišla študovať na univerzitu do USA. Až tam sa vypracovala na takú úroveň, na akej je teraz. Úspešne reprezentovala Slovensko na rôznych svetových podujatiach. Jej najväčší úspech je asi striebro z Olympijských hier v Sydney, ktoré boli v roku 2000. Nedávno mala ďalší úspech, no nie v plávaní, ale v písaní. Vydala svoju biografiu „Martina s rodokmeňom Evy“, ktorú pokrstila práve vodou z piešťanského kúpaliska Eva. Možno sa nám tu rodí nová spisovateľka.

Samozrejme, aj takej úspešnej športovkyni, akou je Martina, sa môže stať, že sa jej niečo nevydarí. Ja jej aj tak držím palce, pretože zato, čo pre Slovensko dokázala, aj keby už nikdy nemala úspech, podľa mňa zaslúži uznanie a obdiv.

si

Autorka: Martina Ružičková, 9.B

Vladimír Dzurilla

Narodil sa 2.8..1942 v Bratislave a zomrel 27.7.1995 v Dusseldorfe.

Vladimír Dzurilla bol na prelome storočia vyhlásený za víťaza ankety „Slovenský hokejista storočia“, volali ho i „muž s lapačkou“. Bol skvelým hokejovým brankárom, ktorého poznala celá Európa. Preslávil sa svojím brilantne vybrúseným štýlom, bleskurýchlou lapačkou a svojimi povestnými železnými nervami. Bol i jedným z hrdých držiteľov Kanadského pohára z roku 1976 a medzi slovenskými hokejistami

získal najviac medailí z vrcholových súťaží.

Jeho najväčšie úspechy:

1972, 1976, 1977	- Majster sveta
1965, 1966, 1968	- Strieborná medaila z MS
1963, 1964, 1969, 1970	- Bronzová medaila z MS
1968	- Strieborná medaila zo ZOH v Grenobli
1964	- Bronzová medaila zo ZOH v Innsbrucku
1972	- Bronzová medaila zo ZOH v Sappore
1965	- Najlepší brankár MS
1965, 1969	- Brankár All Stars MS

Vladimír Dzurilla bol odchovancom bratislavského hokejového klubu Slovan Bratislava a ostal mu verný i v najvýznamnejších momentoch svojej hokejovej kariéry. Skúsenosti a hokejové majstrovstvo, ktoré v tomto klube získal potom rozvíjal ďalej počas svojho hráčskeho pôsobenia v nemeckom Dusseldorfe a šíril tak dobré meno slovenského hokejového umenia v celej Európe.

Vladimír Dzurilla bol bezpochyby jednou z najväčších osobností nášho hokeja. Na počesť veľkého slovenského hokejového brankára Vladimíra Dzurilla bol jeho menom pomenovaný zimný štadión v Bratislave, na ktorom vyrastajú ďalšie generácie malých hokejistov, pre ktorých bude Vlado Dzurilla vždy veľkým vzorom.

Ondrej Nepela

Narodil sa v roku 22.1.1955 v Bratislave, zomrel 2.2.1989 v Mannheime.

Ondrej Nepela pochádzal z veľmi skromných pomerov – jeho otec bol šofér a mama bola v domácnosti. S ľadom sa zoznámil už vo svojich siedmich rokoch a korčuľovať začal pod vedením trénerky Hildy Múdrej, ktorá sa stala vlastne jeho druhou mamou. Už jeho prvé krôčky na ľade boli charakteristické mimoriadnou cielavedomosťou, disciplínou a húževnatosťou. Trénovať začínal o šiestej ráno, potom išiel do školy a poobede bol znova na štadióne a pokračoval v náročnom tréningu.

O jeho zapálenosti pre krasokorčuľovanie svedčí i fakt, že až do maturity nemal v škole žiadne úľavy a chodil riadne do školy ako každý iný žiak.

Svoju prvú premiéru na medzinárodnom poli mal hneď na Zimných olympijských hrách v Innsbrucku. Bol najmladším účastníkom hier – mal trinásť rokov, 145 cm a 39 kilogramov. Roky sa vraj v krasokorčuľarských kruhoch traduje historka o tom, že rozhodcovia počas povinných súťaží v Innsbrucku hľadali Ondrejovu stopu na ľade poležiačky, pretože jeho mušia váha nezanechala dostatočne čitateľnú stopu na ľade.

Trénerka Hilda Múdra bola Ondrejovou ľudskou i trénerskou oporou. Bývali v jednom paneláku a jej starostlivosť o Ondreja ďaleko prekračovala rámec trénerských povinností. Vďaka jej starostlivosti zbieral Ondrej medailu za medailou. Celkovo zasadol trikrát na svetový a päťkrát na európsky trón krasokorčuľiarov.

V roku 1969 získal titul majstra Európy, ktorý si ešte neskôr vybojoval päťkrát. V rokoch 1971, 1972 a 1973 získal trikrát titul majstra sveta. Najúspešnejší rok v kariére bol pre Nepelu rok 1972, v ktorom získal zlatú medailu na majstrovstvách Európy, ďalšiu zlatú medailu na Zimných olympijských hrách v Sappore a vzápätí vybojoval zlatú medailu na majstrovstvách sveta. Jeho najsilnejšou zbraňou v súťažiach boli perfektné povinné cviky, v ktorých získal vždy obrovský náskok pred svojimi súpermi.

Po skončení svojej športovej kariéry ostal Ondrej Nepela verný ľadu a pokračoval v stopách svojej trénerky Hildy Múdrej, ktorá bola pre neho celoživotným vzorom. Trénoval v nemeckom Mannheime nádejných adeptov krasokorčuľovania.

Dňa 2.februára 1989 však zákerná choroba pretrhla životnú púť Ondreja Nepelu. Zomrel v Mannheime a pochovaný je na cintoríne v Bratislave. Nemá žiadny veľkolepý náhrobok,

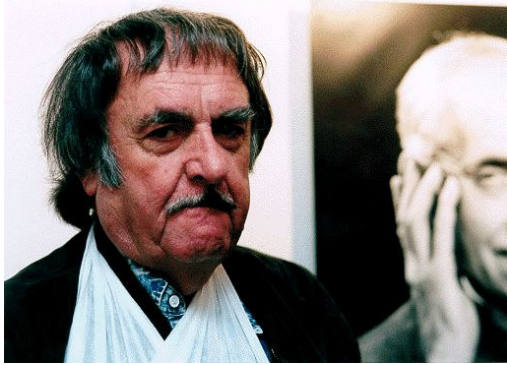

nikdy si na pompéznosť a oslavy nepotrpel, možno i preto ho nazývali najskromnejší majster sveta.

Zaostrené na Slovensko

Karol Kállay

Narodil sa v roku 1929 v Čadci, pôsobí v Bratislave.

Karol Kállay sa narodil v Čadci. V rokoch 1944-1948 vyštudoval Vysokú školu ekonomickú a Univerzitu Komenského v Bratislave a v roku 1956 sa usadil v Bratislave, kde pôsobí dodnes. Svoje pole pôsobnosti preniesol na umeleckú profesiu fotografa. Fotografovať začal v roku 1940 a v slobodnom povolání fotografa je od roku 1956.

Svojím rozsiahlym celoživotným dielom zasiahol Karol Kállay do viacerých fotografických odborov, no jeho talent sa najviac prejavil vo fotografickej reportáži. Kállayove veľké fotografické cykly /zvlášť od 60.rokov/ vynikajú zvláštnym zmyslom pre vizuálne vystihnutie životných a civilizačných paradoxov a hlbších súvislostí na prvý pohľad náhodného súbehu javov. Kállay dokáže svoje postavy vystihnúť v rôznych štádiách pohybu a protipohybu, premeniť ich tak na /často monofigurálny/ znak, pričom ale nezabúda na presnú obsahovú pointu záberu.

V dokumentárnej tvorbe pokračuje Karol Kállay v tradícii Cartier-Bressonovho rozhodujúceho okamihu. Je členom skupiny Bildeberg v Hamburgu. Z jeho takmer 40-tich publikácií sa preslávili najmä jeho diela o Los Angeles, New Yorku, Tokiu, Mexiku, Ríme a o Slovensku.

Okrem reportážnych fotografií uverejňovaných v časopisoch National Geography sa venoval i reklamnej a módnjej fotografii /Vogue

Galéria najslávnejších, ktorými sa môže chváliť naše hlavné mesto zďaleka nie je vyčerpaná.

Dúfame, že svojím malým príspevkom zviditeľníme, že Slováci sú národ schopných a nadaných ľudí, ktorí si uhája čestné miesto vo veľkej Európe.